

II

(Komunikaty)

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

ZAWIADOMIENIE KOMISJI

w sprawie stosowania przepisów art. 26 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011

(2020/C 32/01)

1 WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 26 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności ⁽¹⁾ (zwanego dalej „rozporządzeniem”), jeżeli jest podany kraj lub miejsce pochodzenia danego środka spożywczego i nie jest on taki sam jak kraj lub miejsce pochodzenia jego podstawowego składnika, należy również określić kraj lub miejsce pochodzenia tego podstawowego składnika lub przynajmniej wskazać, że jest ono inne niż kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego.

W dniu 28 maja 2018 r. Komisja przyjęła rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/775 ⁽²⁾ (zwane dalej „rozporządzeniem wykonawczym”), w którym określono zasady dotyczące stosowania art. 26 ust. 3 rozporządzenia. W szczególności rozporządzenie wykonawcze wyjaśnia i harmonizuje sposób oznaczania pochodzenia podstawowego(-ych) składnika(-ów).

Celem niniejszego zawiadomienia Komisji jest zapewnienie wytycznych dotyczących stosowania przepisów art. 26 ust. 3 rozporządzenia podmiotom prowadzącym przedsiębiorstwo spożywcze i organom krajowym. Niniejsze zawiadomienie należy zatem odczytywać w związku z innymi odpowiednimi przepisami rozporządzenia oraz rozporządzenia wykonawczego. W szczególności niniejsze wytyczne pozostają bez uszczerbku dla zakazu podawania konsumentom wprowadzających w błąd informacji, przewidzianego w art. 7 rozporządzenia. W zawiadomieniu wyjaśnia się przepisy zawarte już w mającym zastosowanie prawodawstwie. Nie rozszerza się w nim w żaden sposób obowiązków wynikających z takiego prawodawstwa ani nie wprowadza żadnych dodatkowych wymogów dotyczących zainteresowanych podmiotów gospodarczych i właściwych organów.

Celem niniejszego zawiadomienia jest jedynie zapewnienie pomocy obywatelom, podmiotom gospodarczym i właściwym organom krajowym w stosowaniu art. 26 ust. 3 rozporządzenia oraz rozporządzenia wykonawczego. Jedynie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest upoważniony do interpretowania prawa Unii w wiążący sposób. Poglądy przedstawione w niniejszym zawiadomieniu nie mogą przesądzać o stanowisku, jakie Komisja Europejska może zająć przed sądami unijnymi i krajowymi.

2 PYTANIA DOTYCZĄCE ZAKRESU ART. 26 UST. 3
ROZPORZĄDZENIA

W art. 26 ust. 3 akapit pierwszy rozporządzenia określono dwa warunki stosowania szczegółowych wymagań dotyczących etykietowania podstawowych składników: 1) wskazano kraj lub miejsce pochodzenia gotowego środka spożywczego; oraz 2) wskazano kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego nie jest taki sam (takie samo) jak w przypadku jego podstawowego składnika.

Zgodnie z art. 26 ust. 3 akapit drugi szczegółowe obowiązki w zakresie etykietowania zawarte w art. 26 ust. 3 akapit pierwszy mają zastosowanie jedynie w przypadkach wchodzących w zakres rozporządzenia wykonawczego określonych w art. 1 rozporządzenia wykonawczego.

⁽¹⁾ Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 18.

⁽²⁾ Dz.U. L 131 z 29.5.2018, s. 8.

Istnieją dwa ograniczenia zakresu stosowania rozporządzenia wykonawczego:

Po pierwsze, w art. 1 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego określono, że kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego mogą być podane „w jakiegokolwiek formie, takiej jak oświadczenia, ilustracje, symbole lub wyrażenia, odnoszące się do miejsc lub obszarów geograficznych, z wyjątkiem nazw geograficznych, które są częścią nazw zwyczajowych i rodzajowych i które bezpośrednio wskazują na pochodzenie, lecz ich powszechna interpretacja nie wskazuje na kraj lub miejsce pochodzenia”.

Po drugie, art. 1 ust. 2 stanowi, że rozporządzenie wykonawcze nie ma zastosowania do „oznaczeń geograficznych chronionych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1151/2012⁽³⁾, rozporządzenia (UE) nr 1308/2013⁽⁴⁾, rozporządzenia (WE) nr 110/2008⁽⁵⁾ lub rozporządzenia (UE) nr 251/2014⁽⁶⁾ lub chronionych na mocy umów międzynarodowych” ani do zarejestrowanych znaków towarowych, gdy stanowią one oznaczenie pochodzenia. W motywie 6 rozporządzenia wykonawczego w odniesieniu do tego drugiego wyłączenia wyjaśniono, że chociaż art. 26 ust. 3 rozporządzenia zasadniczo musi również mieć zastosowanie do przypadków opisanych w tym drugim wyłączeniu, odpowiednie przepisy wykonawcze wymagają dalszej analizy i zostaną przyjęte na późniejszym etapie.

2.1. Odniesienie do podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze

2.1.1. *Czy nazwa lub firma i adres podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze podane na etykiecie mogą spowodować zastosowanie art. 26 ust. 3 rozporządzenia?*

Zgodnie z motywem 29 i art. 2 ust. 2 lit. g) rozporządzenia określenia związane z nazwą, firmą lub adresem podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze umieszczone na etykiecie nie stanowią oznaczenia kraju ani miejsca pochodzenia żywności w rozumieniu rozporządzenia. W związku z tym wszelkie odniesienia mające na celu identyfikację osobowości prawnej podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze zasadniczo nie powodują zastosowania art. 26 ust. 3 rozporządzenia.

Niemniej jednak takie określenia można, na podstawie art. 7 rozporządzenia, uznać za wprowadzające w błąd co do rzeczywistego kraju lub miejsca pochodzenia środka spożywczego, jeżeli zostały one wyraźnie podkreślone na opakowaniu oraz w przypadkach gdy konkretne pochodzenie lub miejsce pochodzenia zostało wyraźnie wyróżnione, a pochodzenie to nie jest takie samo jak pochodzenie podstawowego składnika środka spożywczego. Właściwe organy krajowe powinny oceniać takie przypadki, uwzględniając wszystkie informacje podane na etykiecie i ogólną prezentację produktu.

2.2. Nazwy marek

2.2.1. *Czy nazwy marek niechronione zarejestrowanymi znakami towarowymi, o których mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, mogą spowodować zastosowanie art. 26 ust. 3 rozporządzenia?*

W art. 1 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego wyjaśniono, że chociaż oznaczenia pochodzenia będące częścią zarejestrowanych znaków towarowych wchodzą w zakres art. 26 ust. 3 rozporządzenia, rozporządzenie wykonawcze nie ma zastosowania do takich oznaczeń, w oczekiwaniu na przyjęcie szczegółowych zasad dotyczących stosowania art. 26 ust. 3 w odniesieniu do takich oznaczeń. Prawodawca Unii uznał szczególny charakter i cele zarejestrowanych znaków towarowych regulowanych na podstawie szczegółowych przepisów Unii; w związku z czym Komisja przeprowadzi dalsze badania dotyczące właściwego sposobu oznaczania pochodzenia podstawowego składnika, które ma być podane na podstawie art. 26 ust. 3 rozporządzenia, jeżeli jest to wymagane w przypadku tych oznaczeń. Z kolei zawierające informacje geograficzne marki, które są niezarejestrowanymi znakami towarowymi, nie są objęte tym tymczasowym wyłączeniem i dlatego oprócz obowiązków wynikających z art. 26 ust. 3 rozporządzenia dodatkowo zastosowanie ma do nich również rozporządzenie wykonawcze.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych, Dz.U. L 343 z 14.12.2012, s. 1.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671.

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1576/89, Dz.U. L 39 z 13.2.2008, s. 16.

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 251/2014 z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych aromatyzowanych produktów sektora wina, uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1601/91, Dz.U. L 84 z 20.3.2014, s. 14.

2.3. Nazwa środka spożywczego

2.3.1. Czy nazwy zwyczajowe zawierające informacje geograficzne należy uznać za wskazujące kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego?

W art. 2 ust. 2 lit. o) rozporządzenia „nazwę zwyczajową” zdefiniowano jako nazwę, która jest akceptowana jako nazwa środka spożywczego przez konsumentów w państwie członkowskim, w którym żywność ta jest sprzedawana, bez potrzeby jej dalszego wyjaśniania.

Zgodnie z motywem 8 i art. 1 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego nazwy zwyczajowe i rodzajowe, w tym nazwy geograficzne bezpośrednio wskazujące na pochodzenie, ale których powszechna interpretacja nie wskazuje na kraj lub miejsce pochodzenia danego środka spożywczego, nie wchodzi w zakres rozporządzenia wykonawczego. Takie nazwy często odnoszą się do geograficznego miejsca, regionu lub kraju, w których dany środek spożywczy był pierwotnie produkowany lub wprowadzany do obrotu i z czasem stały się nazwami rodzajowymi/zwyczajowymi pewnej kategorii środków spożywczych. Pod warunkiem, że takie nazewnictwo rodzajowe i nazwy zwyczajowe nie stwarzają wśród konsumentów wrażenia dotyczącego konkretnego pochodzenia geograficznego danego środka spożywczego, ich wykorzystywanie nie powoduje zastosowania art. 26 ust. 3 rozporządzenia.

Przykład: (kielbasy) frankfurterki.

Ponieważ pytanie dotyczy zrozumienia przez konsumentów w każdym państwie członkowskim, a wśród konsumentów w UE istnieją znaczne różnice w postrzeganiu tych aspektów, należy oceniać w poszczególnych przypadkach, czy dana nazwa jest dla konsumenta wyraźnie zrozumiała jako nazwa rodzajowa/zwyczajowa.

2.3.2. Czy nazwy przewidziane w przepisach zawierające informacje geograficzne należy uznać za wskazujące kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego?

Zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. n) rozporządzenia „nazwa przewidziana w przepisach” oznacza nazwę środka spożywczego określoną w mających zastosowanie przepisach unijnych lub, w przypadku braku takich przepisów unijnych, nazwę przewidzianą w przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych mających zastosowanie w państwie członkowskim, w którym żywność ta jest sprzedawana konsumentowi finalnemu lub zakładom żywienia zbiorowego.

Innymi słowy, takie nazwy to skodyfikowane nazwy zwyczajowe, w przypadku których prawodawca uznał, że istotne jest zharmonizowanie ich stosowania oraz często składu określanych nimi produktów w celu zapewnienia, aby spełnione zostały oczekiwania konsumenta dotyczące cech środków spożywczych sprzedawanych pod konkretną nazwą.

W świetle powyższego nazwy przewidziane w przepisach zawierające informacje geograficzne nie powinny być uznawane za oznaczające pochodzenie w rozumieniu art. 26 ust. 3 rozporządzenia, jeżeli prawodawca uwzględnił już art. 26 ust. 3.

2.4. Różne informacje na etykietach

2.4.1. Czy wyrażenia takie jak „wykonano w”, „wyprodukowano w” i „produkt z”, po których następuje informacja geograficzna, należy uznać za wskazujące kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego?

Informacje takie jak „wykonano w (państwo)”, „wytworzono w (państwo)” czy „wyprodukowano w (państwo)” kojarzą się konsumentom z oznaczeniem pochodzenia w rozumieniu art. 26 ust. 3 i w związku z tym zasadniczo należy je postrzegać jako określenie kraju lub miejsca pochodzenia środka spożywczego. Ponadto wyrażenia te odnoszą się do procesu produkcji lub procesu wytwarzania, które w przypadku przetworzonych środków spożywczych mogłyby odpowiadać rozumieniu kraju pochodzenia na potrzeby rozporządzenia, jak określono w art. 60 ust. 2 unijnego kodeksu celnego ⁽⁷⁾, tj. poddaniu ostatniemu istotnemu, ekonomicznie uzasadnionemu przetwarzaniu lub obróbce środka spożywczego, co spowodowało wytworzenie nowego produktu lub stanowiło istotny etap wytwarzania.

Podobnie informacja „produkt z (państwo)” ogólnie sugeruje konsumentowi oznaczenie pochodzenia w rozumieniu art. 26 ust. 3 rozporządzenia. Ponadto wyrażenie „produkt z” może także sugerować konsumentowi, że cały środek spożywczy, w tym jego składniki, pochodzi z państwa wskazanego na etykiecie.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny (wersja przekształcona), (Dz.U. L 269 z 10.10.2013, s. 1).

- 2.4.2. Czy informacje takie jak „zapakowano w” lub „wyprodukowane/wytworzone przez X dla Y”, po których następuje nazwa podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze oraz jego adres, należy uznać za określające kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego?

Informacja „zapakowano w” wyraźnie wskazuje miejsce, gdzie środek spożywczy zapakowano i zasadniczo jako taka nie sugeruje konsumentowi oznaczenia pochodzenia w rozumieniu art. 26 ust. 3 rozporządzenia. W związku z tym, pomimo tego, że omawiane wyrażenie odnosi się do miejsca geograficznego, nie należy go uznawać za wskazujące kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego.

Wyrażenia takie jak „wyprodukowane przez / wytworzone przez / zapakowane przez” (nazwa podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze wraz z jego adresem) lub „wyprodukowane przez / wytworzone przez X dla Y” stanowi dosłowne odniesienie do właściwego podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze i zasadniczo raczej nie sugeruje konsumentowi oznaczenia pochodzenia środka spożywczego. Zgodnie z pkt 2.1.1 niniejszego zawiadomienia informacje dotyczące nazwy, firmy lub adresu podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze umieszczone na etykiecie nie stanowią oznaczenia kraju lub miejsca pochodzenia środka spożywczego w rozumieniu rozporządzenia.

Niemniej jednak postrzeganie produktu przez konsumentów kształtują wszystkie elementy etykiety, w tym ogólna prezentacja produktu. W związku z tym przy ocenie ewentualnego wprowadzania w błąd odnośnie do pochodzenia środka spożywczego należy wziąć pod uwagę całe opakowanie.

- 2.4.3. Czy akronimy, ilustracje lub inne dobrowolnie dodane informacje, które mają na celu wyłącznie pomóc konsumentom w odnalezieniu ich języka lokalnego na wielojęzycznych etykietach, należy uznać za określające kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego?

Takich oznaczeń nie powinno się uznawać za oznaczenie pochodzenia, jeżeli wyrażnie odnoszą się one do różnych wersji językowych informacji na temat żywności umieszczonych na etykiecie.

- 2.4.4. Czy informacje, takie jak „rodzaj”, „typ”, „styl”, „receptura”, „inspirowany” lub „à la” zawierające informacje geograficzne, należy uznać za określające kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego?

Informacje takie jak „rodzaj”, „typ”, „styl”, „receptura”, „inspirowany” lub „à la” odnoszą się zwykle do receptury lub określonych cech środka spożywczego lub jego procesu przetwórczego i, jako takich, nie powinno się ich co do zasady uznawać za oznaczenie pochodzenia.

Przy ocenie ewentualnego wprowadzania w błąd odnośnie do pochodzenia środka spożywczego należy wziąć pod uwagę jednak całe opakowanie. Należy również wspomnieć, że w myśl art. 7 rozporządzenia wyżej wymienione informacje uzasadnione są tylko wtedy, gdy przedmiotowy środek spożywczy posiada określone cechy lub charakter lub podlegał określonemu procesowi produkcyjnemu, które uzasadniają deklarowane powiązanie z miejscem geograficznym wskazanym na etykiecie.

- 2.4.5. Czy należy uznać, że symbol narodowy lub kolory flagi wskazują na kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego?

Z perspektywy konsumentów flagi i/lub mapy postrzegane są jako najbardziej istotne odniesienia w etykietowaniu pochodzenia. Z tego względu, co do zasady, wyraźne i widoczne flagi i/lub mapy odnoszące się do określonego terytorium geograficznego powinno się uznawać za oznaczenie pochodzenia i tym samym powinny one spowodować zastosowanie art. 26 ust. 3 rozporządzenia. Inne symbole narodowe, takie jak rozpoznawalny krajowy zabytek, krajobraz lub osoba mogą być również postrzegane przez konsumenta jako oznaczenie pochodzenia środka spożywczego. Ze względu na to, że sposób ich rozumienia zależy jednak od produktu i kraju, te treści graficzne należy oceniać odrębnie dla każdego przypadku. W tym kontekście państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę w szczególności umiejscowienie symboli/grafiki, ich wielkość, kolor, rozmiar czcionki i ogólny kontekst etykietowania środka spożywczego, tj. to, czy etykietowanie jako całość nie powoduje dezorientacji konsumentów co do pochodzenia żywności.

Stosowanie art. 26 ust. 3 rozporządzenia w odniesieniu do nazw marek opisano w pkt 2.2.1 niniejszego zawiadomienia.

Szczególną uwagę należy zwrócić na wykorzystywanie ilustracji i innych informacji dotyczących krajowych/lokalnych wydarzeń lub krajowych/lokalnych drużyn sportowych, które to informacje mają na celu uczczenie danego wydarzenia. Biorąc pod uwagę ich okazjonalny charakter, aby określić, czy art. 26 ust. 3 ma zastosowanie, oznaczenia takie należy oceniać odrębnie dla każdego przypadku.

- 2.4.6. Czy informacje dodatkowe umieszczone na etykietach środków spożywczych zawierających oznaczenia geograficzne podlegające ochronie na mocy prawa Unii lub znaki towarowe powodują stosowanie art. 26 ust. 3 rozporządzenia?

W oczekiwaniu na przyjęcie szczegółowych zasad, rozporządzenie wykonawcze nie ma zastosowania do oznaczeń geograficznych chronionych na mocy prawa Unii i zarejestrowanych znaków towarowych, jak określono w art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia. Gdyby na środku spożywczym znajdowały się jednak także inne informacje wizualne, w tym dotyczące tych samych lub innych miejsc geograficznych, takie informacje podlegałyby zakresowi rozporządzenia wykonawczego, jeżeli byłyby spełnione warunki określone w art. 26 ust. 3 rozporządzenia.

2.5. Jaka jest współzależność między przepisami aktu wykonawczego i przepisami UE dotyczącymi ekologicznych środków spożywczych?

W rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 ⁽⁸⁾ („rozporządzenie w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych”) przewidziano ogólne ramy dotyczące zasad produkcji ekologicznej, w tym przepisy dotyczące stosowania wyrażen odnoszących się do produkcji ekologicznej. Ponadto w rozporządzeniu tym określono warunki w zakresie etykietowania produktów ekologicznych i stosowania logo UE i ustanowiono w nim obowiązek, aby w przypadku stosowania tego logo zamieszczać oznaczenie miejsca wytworzenia nieprzetworzonych produktów rolniczych (surowców rolniczych) będących składnikami danego produktu. Przepisy te zapewnią konsumentowi informacje równoważne informacjom, o których mowa w art. 26 ust. 3.

Zgodnie z art. 1 ust. 4 rozporządzenia stosuje się je bez uszczerbku dla wymogów dotyczących etykietowania przewidzianych w szczegółowych przepisach unijnych mających zastosowanie do określonych środków spożywczych. W tym kontekście przepisy rozporządzenia w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych należy uznać za *lex specialis* i mają one znaczenie nadrzędne względem art. 26 ust. 3 rozporządzenia. W rezultacie, zawsze gdy stosuje się unijne logo produkcji ekologicznej, art. 26 ust. 3 rozporządzenia nie ma zastosowania.

3 IDENTYFIKACJA PODSTAWOWEGO SKŁADNIKA

Zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. q) rozporządzenia „podstawowy składnik” oznacza składnik lub składniki danego środka spożywczego, które stanowią więcej niż 50 % tego środka spożywczego lub które są na ogół kojarzone przez konsumenta z nazwą tego środka spożywczego i w odniesieniu do których jest wymagane w większości przypadków oznaczenie ilościowe.

3.1. W jaki sposób powinno się identyfikować podstawowy składnik?

Do celów art. 26 ust. 3 rozporządzenia od podmiotów prowadzących przedsiębiorstwo spożywcze wymaga się przekazania informacji dotyczących podstawowego(-ych) składnika(-ów) przedmiotowego środka spożywczego, na podstawie definicji określonej w art. 2 ust. 2 lit. q) rozporządzenia.

W definicji prawnej podstawowego składnika wskazuje się dwa rodzaje kryteriów stosowanych do określania podstawowego składnika środka spożywczego: a) ilościowe, zgodnie z którym składnik ten stanowi więcej niż 50 % środka spożywczego i b) jakościowe, zgodnie z którym składnik kojarzony jest zwykle przez konsumentów z nazwą tego środka spożywczego.

Przy przekazywaniu informacji na temat podstawowego(-ych) składnika(-ów) środka spożywczego, podmioty prowadzące przedsiębiorstwo spożywcze powinny wziąć pod uwagę różne elementy. W szczególności, poza składem ilościowym środka spożywczego, muszą one dokładnie rozważyć jego specyficzne cechy, charakter i całościowy wygląd etykiety. Muszą również rozważyć postrzeganie przedmiotowego środka spożywczego przez konsumentów i ich oczekiwania w odniesieniu do informacji o nim przekazanych. Podmioty prowadzące przedsiębiorstwo spożywcze powinny wziąć pod uwagę, czy oznaczenie pochodzenia określonego składnika może znacząco wpłynąć na decyzje o kupnie podejmowane przez konsumenta oraz czy brak takiego oznaczenia pochodzenia wprowadzałby konsumentów w błąd.

Należy również wspomnieć, że w myśl art. 7 rozporządzenia informacje zamieszczone w celu oznaczenia pochodzenia podstawowego składnika nie mogą wprowadzać w błąd i w żadnym wypadku nie powinny stanowić obejścia przepisów i celów określonych w art. 26 ust. 3 rozporządzenia.

Należyte wdrożenie powyższych przepisów rozporządzenia egzekwują właściwe organy państw członkowskich.

3.2. Czy środek spożywczy może mieć więcej niż jeden podstawowy składnik? Jeżeli tak, czy w przypadku środka spożywczego, który zawiera więcej niż jeden podstawowy składnik, powinno się wskazywać pochodzenie wszystkich podstawowych składników?

W definicji „podstawowego składnika” art. 2 ust. 2 lit. q) rozporządzenia stanowi, że może być to składnik (liczba pojedyncza tego słowa) lub składniki (jego liczba mnoga). Zgodnie z tym brzmieniem należy uznać, że w definicji „podstawowego składnika” przewidziano możliwość, że w środku spożywczym może znajdować się więcej niż jeden podstawowy składnik.

Ponadto z przepisów art. 26 ust. 3 rozporządzenia wynika, że jeżeli podmiot prowadzący przedsiębiorstwo spożywcze zidentyfikuje, na podstawie istniejącej definicji, więcej niż jeden podstawowy składnik, należy wskazać kraj pochodzenia lub miejsce pochodzenia wszystkich tych podstawowych składników.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91, Dz.U. L 189 z 20.7.2007, s. 1.

3.3. Czy zastosowanie definicji podstawowego składnika może skutkować brakiem podstawowego składnika środka spożywczego?

Do celów art. 26 ust. 3 rozporządzenia należy najpierw ocenić, czy jakiegokolwiek składnik środka spożywczego należy uznać za jego podstawowy składnik na podstawie definicji określonej w art. 2 ust. 2 lit. q) rozporządzenia. Oznacza to, że środek spożywczy nie będzie posiadał żadnego podstawowego składnika w rozumieniu rozporządzenia, jeżeli żaden z jego składników nie stanowi więcej niż 50 % danego środka spożywczego, żaden z jego składników nie jest zwykle kojarzony przez konsumenta z nazwą tego środka spożywczego i w większości przypadków nie wymaga się oznaczenia ilościowego.

3.4. Czy art. 26 ust. 3 rozporządzenia, a w konsekwencji rozporządzenie wykonawcze, obejmuje produkty jednoskładnikowe?

Art. 26 ust. 3 rozporządzenia może obejmować przetworzony produkt jednoskładnikowy w przypadkach, jeżeli jego ostatnie znaczące przetworzenie odbyło się w innym miejscu niż miejsce pochodzenia nieprzetworzonego składnika produktu lub w przypadku, gdy składnik pochodził z różnych miejsc. Sytuacja ta prowadziłaby do zastosowania art. 26 ust. 3 rozporządzenia w przypadku oznaczenia kraju lub miejsca pochodzenia środka spożywczego oraz jeżeli kraj lub miejsce pochodzenia podstawowego składnika (jednego składnika) nie jest takie samo jak miejsce pochodzenia środka spożywczego.

3.5. Czy powinno się określać pochodzenie w przypadkach, gdy konsumenci zdają sobie doskonale sprawę z tego, że podstawowy składnik środka spożywczego może pochodzić tylko spoza UE?

W rozporządzeniu nie przewidziano żadnego zwolnienia dotyczącego oznaczania kraju lub miejsca pochodzenia podstawowych składników, jeżeli ten kraj lub miejsce nie są takie same, jak w przypadku środka spożywczego. Z tego względu, nawet jeżeli podstawowy składnik środka spożywczego może być pozyskany tylko poza UE, a oznaczenie pochodzenia zamieszczone w odniesieniu do gotowego środka spożywczego wskazuje na UE (lub państwo(-a) członkowskie), zgodnie z przepisami art. 26 ust. 3 rozporządzenia, należy wskazać oznaczenie pochodzenia przedmiotowego podstawowego składnika.

3.6. Czy podstawowy składnik może być składnikiem złożonym?

Zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. h) rozporządzenia „składnik złożony” oznacza składnik, który sam w sobie jest produktem zawierającym więcej niż jeden składnik.

Składnik złożony objęty jest zakresem art. 26 ust. 3 rozporządzenia, jeżeli spełnia warunki definicji podstawowego składnika zawartej w art. 2 ust. 2 lit. q) rozporządzenia.

W przypadku gdy zgodnie z art. 26 ust. 3 rozporządzenia należy podać informacje dotyczące pochodzenia podstawowego składnika, a podstawowy składnik jest składnikiem złożonym, podmioty prowadzące przedsiębiorstwo spożywcze mają obowiązek podania odpowiednio szczegółowych informacji, które najlepiej pasują do danego środka spożywczego. W tym kontekście powinny one brać pod uwagę szczególny charakter przedmiotowego środka spożywczego, jego skład i proces wytwarzania, zrozumienie informacji przez konsumentów, oczekiwania z ich strony i zainteresowanie w odniesieniu do oznaczenia pochodzenia podstawowego składnika złożonego (miejsca, z którego pochodzi podstawowy składnik składnika złożonego, takiego jak miejsce zbioru lub miejsce produkcji), jak również to, w jaki sposób składniki składnika złożonego wskazują się w wykazie składników.

Należy również wspomnieć, że w myśl art. 7 rozporządzenia informacje zamieszczone w odniesieniu do oznaczenia pochodzenia składnika złożonego nie mogą wprowadzać w błąd i w żadnym wypadku nie powinny stanowić obejścia przepisów i celów określonych w art. 26 ust. 3 rozporządzenia.

Należyte wdrożenie powyższych przepisów rozporządzenia egzekwują właściwe organy państw członkowskich.

4 POZIOMY GEOGRAFICZNE

Aby umożliwić konsumentom dokonanie świadomego wyboru na podstawie informacji, w rozporządzeniu wykonawczym określono szczegółowe zasady, które mają zastosowanie w przypadku, gdy kraj lub miejsce pochodzenia podstawowego składnika podany(-e) jest na podstawie art. 26 ust. 3 rozporządzenia. Zasady te mają na celu zapewnienie, aby informacje te były wystarczająco precyzyjne i zrozumiałe.

W tym celu w art. 2 lit. a) rozporządzenia wykonawczego dokonano harmonizacji obszarów geograficznych, do których musi odnosić się oznaczenie pochodzenia podstawowego składnika.

4.1. Czy istnieje możliwość wskazania kraju lub miejsca pochodzenia tego samego podstawowego składnika poprzez odniesienie do różnych poziomów geograficznych (np. „UE i Szwajcaria”)?

Art. 2 rozporządzenia wykonawczego zawiera wykaz obszarów geograficznych, do których powinno się odnosić wskazanie pochodzenia podstawowego składnika. Aby spełnić wymogi art. 26 ust. 3 rozporządzenia, podmioty prowadzące przedsiębiorstwo spożywcze muszą wybrać jeden z obszarów geograficznych wymienionych w art. 2 lit. a) rozporządzenia wykonawczego. Z brzmienia tego przepisu wynika, że rozporządzenie wykonawcze nie daje możliwości łączenia wymienionych tam poszczególnych poziomów geograficznych w odniesieniu do jednego podstawowego składnika.

Przykłady:

- „Szwajcaria” odpowiada obszarowi geograficznemu określone w art. 2 lit. a) ppkt (iv). „UE” odpowiada z kolei obszarowi geograficznemu określone w art. 2 lit. a) ppkt (i). W art. 2 lit. a) rozporządzenia wykonawczego nie przewidziano możliwości łączenia tych dwóch obszarów.

Podmioty prowadzące przedsiębiorstwo spożywcze mogą jednak uzupełnić oznaczenia „UE” i „spoza UE” dodatkowymi informacjami, o ile jest to zgodne z wymaganiami ogólnymi określonymi w rozporządzeniu w odniesieniu do dobrowolnych informacji na temat żywności (art. 36 rozporządzenia). W szczególności takie informacje nie powinny wprowadzać w błąd ani dezorientować. W tym kontekście podmioty prowadzące przedsiębiorstwo spożywcze mogą wskazać „Szwajcarię” jako dodatkową dobrowolną informację uzupełniającą wzmiankę „spoza UE”.

Przykład:

- „UE oraz spoza UE (Szwajcaria)”
- „UE (Hiszpania) oraz spoza UE (Szwajcaria)”

4.2. Czy w celu wskazania kraju lub miejsca pochodzenia podstawowego składnika można połączyć państwa członkowskie z państwami trzecimi?

Art. 2 lit. a) ppkt (iv) rozporządzenia wykonawczego zapewnia możliwość zadeklarowania państwa członkowskiego (państw członkowskich) **lub** państwa trzeciego (państw trzecich) jako oznaczenia pochodzenia podstawowego składnika. Oznacza to, że podmioty mogą wybrać jedno z tych oznaczeń lub oba.

5 UMIESZCZENIE I PREZENTACJA

Informacje podawane w odniesieniu do podstawowego składnika zgodnie z rozporządzeniem powinny stanowić uzupełnienie informacji przekazywanych konsumentom w odniesieniu do kraju lub miejsca pochodzenia środka spożywczego. Powinny być dobrze widoczne i wyraźnie czytelne, a w stosownych przypadkach nieusuwalne. Aby osiągnąć ten cel, w art. 3 rozporządzenia wykonawczego ustanawia się przepisy dotyczące umieszczania i prezentacji przedmiotowych informacji.

5.1. Czy kraj pochodzenia podstawowego składnika można wskazać z wykorzystaniem kodów państw?

Zgodnie z art. 9 ust. 1 lit. i) rozporządzenia w przypadkach przewidzianych w art. 26 rozporządzenia istnieje obowiązek podania kraju lub miejsca pochodzenia. Ponadto na mocy art. 9 ust. 2 rozporządzenia dane szczegółowe, co do których istnieje obowiązek ich wskazania zgodnie z art. 9 ust. 1 rozporządzenia, należy określić słownie i liczbowo i można wyrazić je dodatkowo za pomocą piktogramów lub symboli.

Z przepisów rozporządzenia wynika, że kraj pochodzenia podstawowego składnika należy zawsze podawać słownie. W tym względzie państwa członkowskie muszą ocenić, czy pewne kody państw można uznawać za słowa. W szczególności kod państwa może być dopuszczalny, o ile istnieje racjonalne oczekiwanie, że konsumenci w kraju, w którym środki spożywcze są wprowadzone na rynek, poprawnie by go rozumieli i nie zostaliby wprowadzeni w błąd. Mogłoby to dotyczyć skrótów takich jak „UK”, „USA” lub „UE”.

5.2. Czy w przypadkach, gdy nazwa produktu zawiera oznaczenie pochodzenia i znajduje się w kilku miejscach na opakowaniu, oznaczenie pochodzenia podstawowego składnika powinno się wskazywać za każdym razem, gdy nazwa produktu jest umieszczona na środku spożywczym? To samo pytanie dotyczy oznaczeń graficznych takich jak flagi.

W art. 3 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego określono, że w przypadkach, w których oznaczenie pochodzenia środka spożywczego jest podane w formie słownej, informację dotyczącą pochodzenia podstawowego składnika należy umieścić w tym samym polu widzenia co oznaczenie kraju lub miejsca pochodzenia środka spożywczego. Rozporządzenie wykonawcze nie przewiduje elastyczności, która umożliwiłaby oznaczenie pochodzenia podstawowego składnika tylko raz, jeżeli oznaczenie pochodzenia gotowego środka spożywczego zamieszcza się na etykiecie kilka razy.

Z rozporządzenia wynika, że oznaczenie pochodzenia podstawowego składnika należy przedstawić konsumentom w sposób wyraźny i widoczny, zawsze w tym samym polu widzenia co oznaczenie pochodzenia produktu, w tym flagi. W związku z tym w przypadku powtarzania się na opakowaniu nazwy handlowej zawierającej oznaczenie pochodzenia lub powtarzania się flagi, należy odpowiednio powtórzyć informacje dotyczące pochodzenia podstawowego(-ych) składnika(-ów).

5.3. Czy art. 13 ust. 3 rozporządzenia ma również zastosowanie względem oznaczenia pochodzenia podstawowego składnika podanego zgodnie z przepisami rozporządzenia wykonawczego?

W art. 13 rozporządzenia określono ogólne zasady prezentacji obowiązkowych informacji na temat żywności, wymienionych w art. 9 ust. 1 rozporządzenia, a tym samym również informacji na temat kraju lub miejsca pochodzenia w przypadkach określonych w art. 26 (art. 9 ust. 1 lit. i) rozporządzenia). Przepisy art. 13 rozporządzenia powinno się stosować bez uszczerbku dla szczegółowych przepisów unijnych mających zastosowanie do poszczególnych kategorii środków spożywczych.

W rozporządzeniu wykonawczym określono szczegółowe wymogi dotyczące prezentowania informacji w odniesieniu do oznaczenia pochodzenia podstawowego składnika. W szczególności w art. 3 tego rozporządzenia wskazano, że taka informacja musi pojawić się w tym samym polu widzenia co oznaczenie kraju lub miejsca pochodzenia środka spożywczego i musi być zaprezentowana przy użyciu czcionki o rozmiarze, w którym wysokość x wynosi co najmniej 75 % wysokości x oznaczenia pochodzenia danego środka spożywczego. Ponadto stwierdza się, że w każdym przypadku rozmiar czcionki wykorzystanej do przedstawienia informacji na oznaczeniu pochodzenia podstawowego składnika nie może wynosić mniej niż 1,2 mm.

Wyżej wymienione wymogi szczegółowe rozporządzenia wykonawczego należy uzupełnić przepisami horyzontalnymi art. 13 rozporządzenia, które to przepisy powinno się stosować łącznie.

W art. 13 ust. 3 rozporządzenia przewidziano wyjątek w odniesieniu do wymaganego rozmiaru czcionki służącej do przedstawienia obowiązkowych danych szczegółowych w przypadku małych opakowań (których powierzchnia jest mniejsza niż 80 cm²). Ze względu na fakt, że przepisy art. 13 rozporządzenia mają zastosowanie względem obowiązkowych danych szczegółowych określonych w art. 9 ust. 1 rozporządzenia, mają również zastosowanie względem oznaczenia pochodzenia podstawowego składnika podawanego zgodnie z art. 26 ust. 3 rozporządzenia. W przypadku opakowań lub pojemników, których największa powierzchnia ma pole mniejsze niż 80 cm², wysokość x rozmiaru czcionki, o którym mowa w art. 3 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, musi wynosić co najmniej 0,9 mm.
